BA-B.Ed

Question Papers

Semester- 1st

December, 2022

2/99/05

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total No. of Pages : 4

402

PC 61-N

K-10/2112

PHILOSOPHICAL PERSPECTIVE IN EDUCATION–I

(Common with B.Sc., B.Ed. & B.A. B.Ed.)

Semester—I

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 70

Note :— Candidates are required to attempt *two* questions each from Section A and B. Section C will be compulsory.

SECTION—A

1. Discuss the concept of philosophy and its relevance to education.
2. Explain the nature of education as expressed by various thinkers.
3. "Education is the dynamic side of philosophy". Discuss the relationship of education and philosophy in the light of above statement.
4. Pragmatism is the midway of idealism and Naturalism. Discuss. 2×10=20

SECTION—B

5. Discuss J. Krishnamurthy's reflections on education. How far are they relevant for 21st century India ?
6. Give the main aims of education as laid down by Kothari Commission.

Scanned with CamScanner

7. Gandhi's Philosophy of education is idealistic in its aims, pragmatist in its approach and naturalist in its setting. Discuss.

8. What are the different kinds of values ? Which of these are most significant for education ? 2×10=20

SECTION—C

9. (1) Functions of Philosophy.

(2) Aims of education according to realism.

(3) Limitations of Idealism.

(4) Meaning of values.

(5) Vivekananda's concept of education.

(6) Main aims of education acc. to NPE 1986.

(7) R.N. Tagore's concept of Internationalism.

(8) Highlights of Guru Nanak's Philosophy.

(9) Curriculum acc. to naturalism.

(10) Concept of Work Experience acc. to Kothari Commission. 10×3=30

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ:- ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਭਾਗ ਓ ਅਤੇ ਅ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ **ਦੋ-ਦੋ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਭਾਗ ਏ ਸਾਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਸੰਬੰਧਤਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

2. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

3. "ਸਿੱਖਿਆ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦਾ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਪਾਸਾ ਹੈ।" ਉਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਫਿਲਾਸਫੀ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

4. ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀਵਾਦ ਦਾ ਮੱਧ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2×10=20

ਭਾਗ—ਅ

5. ਜੇ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੂਰਥੀ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਉਹ ਕਿਸ ਹੱਦ ਹੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ ?

6. ਕੋਠਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

7. ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ, ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬਣਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀਵਾਦੀ ਹੈ। ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

8. ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ ? ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਜਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ? 2×10=20

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—ਏ

9. (1) ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਕਾਰਜ।

(2) ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼।

(3) ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ।

(4) ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਅਰਥ।

(5) ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਧਾਰਨਾ।

(6) NPE 1986 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼।

(7) ਆਰ.ਐਨ. ਟੈਗੋਰ ਦੀ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਧਾਰਨਾ।

(8) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ।

(9) ਪ੍ਰਕਿਰਤੀਵਾਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ।

(10) ਕੋਠਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ। $10 \times 3 = 30$

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total Pages : 7

62/N

K–10/2112

PSYCHOLOGICAL PERSPECTIVE IN EDUCATION

Paper–II

(Common for B.Sc. B.Ed. and B.A. B.Ed.)

Semester–I

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 70

Note : The candidates are required to attempt **two** questions each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 10 short answer type questions carrying 3 marks each.

Scanned with CamScanner

SECTION—A

1. Define Educational Psychology. Discuss importance of Educational Psychology. 3,7

2. What is Environment ? Briefly discuss the relative importance of Heredity and Environment on development. 3,7

3. Explain the characteristics of Emotional development during adolescence and Point out their Educational implications. 10

4. What is the meaning of Community ? Explain its role in the development of adolescents. 3,7

SECTION—B

5. Define Individual differences. Explain the causes and educational implications of individual differences. 3,7

6. Discuss the Gardener theory of Multiple Intelligence. Explain the Educational implications of this theory. 10

7. What is classical conditioning ? Explain the distinctive features of this theory. 3,7

8. Who are Gifted Children ? What are their problems ? Explain briefly the Educational Programes for Gifted Children. 3,2,5

SECTION—C

9. Write short notes on the following : 10×3=30

   (i) Nature of Educational Psychology.

   (ii) Role of School in the development of Adolescent.

   (iii) Problems of Indian Adolescent.

Scanned with CamScanner

(iv) Uses of Intelligence test.

(v) Task and method factors affecting Learning of an Individual.

(vi) Motivation and its types.

(vii) Secondary laws of Learning.

(viii) Concept of Exceptional Children.

(ix) Concept of I.Q.

(x) Causes of delinquency.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ **ਦੋ-ਦੋ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਵਿਦਿਅਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਵਿਦਿਅਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 3,7

2. ਵਾਤਾਵਰਨ ਕੀ ਹੈ? ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੰਬੰਧਤ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 3,7

3. ਗਭਰੇਟ ਅਵਸਥਾ ਦੌਰਾਨ ਭਾਵਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਅੜ੍ਹਚਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲਿਖੋ। 10

4. ਸਮੁਦਾਇ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਗਭਰੇਟਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 3,7

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—B

5. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਖਰੇਂਵਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਖਰੇਂਵਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅੜ੍ਹਚਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 3,7

6. ਬਹੁ-ਭਾਗੀ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਗਾਰਡਨਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਅੜ੍ਹਚਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

7. ਕਲਾਸੀਕਲ ਅਨੁਕੂਲਨ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀਆਂ ਨਿਵੇਕਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਂਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 3,7

8. ਗੁਣਵਾਨ ਬੱਚੇ ਕੌਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆਂਵਾਂ ਹਨ? ਗੁਣਵਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 3,2,5

ਭਾਗ—C

9. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ: 10×3=30

(i) ਵਿਦਿਅਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਸਰੂਪ।

(ii) ਗਭਰੇਟਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।

(iii) ਭਾਰਤੀ ਗਭਰੇਟਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਂਵਾ।

(iv) ਬੁੱਧੀ ਟੈਸਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ।

(v) ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਵਿਧੀ।

(vi) ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ।

(vii) ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਗੌਣ ਨਿਯਮ।

(viii) ਅਸਧਾਰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ।

(ix) I.Q. ਦੀ ਧਾਰਨਾ।

(x) ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਾਰਨ।

Scanned with CamScanner

Total Pages : 3

PC–3261/NH

A–2112

ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਜ਼ਮੀ

(Semester–I)

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 75

ਭਾਗ-ਓ

I. ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ।

ਜਾਂ

ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਤੱਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। (12)

II. ਕਿਸੇ **ਇਕ** ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ/ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਲਿਖੋ :

(ਓ) ਭਾਬੀ ਮੈਨਾ।

(ਅ) ਠੱਗੀ।

(ਏ) ਛਵ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤ। (12)

III. ਖ਼ਬਰ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੀ ਬਣਤਰ ਤੇ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

Scanned with CamScanner

ਜਾਂ

ਮਿਡਲ ਅਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। (12)

ਭਾਗ-ਅ

IV. ਕਿਸੇ **ਇਕ** ਵਿਸ਼ੇ ਉਤੇ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ :

(ੳ) ਲਿੰਗਿਕ ਬਰਾਬਰੀ।

(ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਕਟ।

(ੲ) ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ। (9)

ਭਾਗ-ੲ

V. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

1. ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
2. ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ।
3. ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਕਥਾਨਕ ਵਿਚ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
4. ਲੰਮੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਕਥਾਨਕ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
5. ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਲੰਮੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਕਥਾਨਕ ਵਿਚ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
6. ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
7. ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਾ ਮਾਤਮ ਕਹਾਣੀ ਕਿਸ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ?

8. 'ਮਾਈ ਸੱਧਰਾਂ' ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਲਿਖੋ।
9. 'ਇਕ ਹਉਕਾ' ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
10. ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਤੱਤ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
11. ਲੇਖ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਤੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
12. ਉਲਟੀ ਤਿਕੋਨ ਸ਼ੈਲੀ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
13. ਮਿਡਲ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
14. ਖ਼ਬਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ।
15. ਪੈਰ੍ਹੇ ਦੀ ਬਣਤਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? (15×2=30)

Scanned with CamScanner

Total Pages : 6

PC–3262/NH

A/2112

ENGLISH COMMUNICATION SKILLS

(Semester–I)

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 75

Note : All questions are compulsory.

UNIT-I

I. Draw a pen portrait of Mr. Tagde from the story 'The Death of a Hero'.

OR

Narrate in your own words the summary of the story **'The Kabuliwallah'.** (11)

II. Write down the summary of the story 'Dusk' by H.H. Munroe.

OR

Bring out the theme of R.K. Narayan's 'The Doctor's Word'. (10)

UNIT-II

III. Attempt any *five* questions in about 50-60 words each :

(i) How does Mini overcome her fear of the Kabuliwallah and become friendly with him.

Scanned with CamScanner

(ii) How did the hero in 'The Death of a Hero' die?

(iii) What do you know about the Kelvey children? (The Doll's House).

(iv) How was Gopal saved? (The Doctor's word)

(v) What are Joe's and Delia's ambitions? (A Service of Love)

(vi) How does the story end? (Dusk)

(vii) Describe the girl who was travelling with the narrator 'The Eyes Are Not Here'. (12)

IV. Translate the following paragraph into Hindi or Punjabi :

No doubt India is Independent today, but there is no glow of happiness on the faces of the people. Only a handful of people are leading happy life. The masses heave sighs of grief. People are fed up with poverty, diseases and unemployment. Sometimes the suffering people say that the British rule was better, but such people do not realize that freedom is a blessing and slavery is a curse. It is better to rule in hell than to serve in heaven. A bird does not feel happy even in a gold cage. It wants to break the bars of the cage and escape into the free atmosphere. Not to speak of men, even birds and animals yearn for freedom. How sweet the word freedom is! (10)

(For foreign students who do not know Hindi/Punjabi)

Paraphrase the following passage :

"In the golden lightning
Of the sunken sun,
O'er which clouds are brightening,
Thou dost float and run,
Like an unbodied joy whose race is just begun."

UNIT-III

V. (a) Do as directed. Attempt any eight out of the following questions:

(i) The sun ..... in the east. (Put the correct form of verb **'rise'**).

(ii) Mozart ..... more than 600 pieces of music. (**Write**) (Put the verb into the correct form)

(iii) Are you going to the bank? No I have already ..... to the bank. (Put in **'been or gone'**)

(iv) Jane is away. She has been away..... Friday. (Put in **'For or Since'**)

(v) She can't pay her bills, (**any money**) (Write Negative sentence with **'Have' in the Present Or Past form**)

(vi) Your friend has decided to have a party. You ask: (**who/invite?**) (Write a questions with **going to**)

Scanned with CamScanner

(vii) I'm glad you're coming to see us next week. It .....be good to see you again. (Put in **will or Won't)**

(viii) Be careful. You'll hurt yourself ..... you fall. (Put in **when or if)**

(ix) It wasn't your fault. It was ..... (Complete the sentence using the word **'Accident'. Use a or an if necessary**)

(x) Moon goes round earth. (Put in the or a where necessary)

(xi) My favourite sport is ..... (Complete sentence using the word **'basketball'. Use 'the' where necessary**)

(xii) Four days isn't enough for a good holiday. (Correct the sentence) (8×2=16)

(b) Attempt any *eight* objective type questions out of the following given :

Choose the correct option :

(i) I'm afraid I ..... to your part next week.

(a) can't come.

(b) couldn't come

(c) can come.

(ii) That restaurant ..... be very good. It's always empty.

(a) must

(b) can't

(iii) The population of the world ..... increasing very fast.

(a) is

(b) was

(c) had

(iv) Rice ..... in Britain.

(a) don't grow

(b) hadn't grown

(c) doesn't grow

(v) I need a stamp for this letter ..... one?

(a) do you have

(b) are you having

(c) have you got.

(vi) My grandfather loved music. He ..... play the piano very well.

(a) could

(b) couldn't

(c) managed to

(vii) Be careful. The footpath is very icy. You .....slip.

(a) might

(b) couldn't

(c) mightn't

(viii)Bill starts work at 5 a.m. He ..... get up at four.

(a) has to

(b) have to

(c) had to

Scanned with CamScanner

(ix) I use ..... toothpaste to brush my teeth.

(a) the

(b) a

(c) an

(x) Jonathan cooks in a restaurant. He' is a .....

(a) Chef

(b) Nurse

(c) Journalist.

(xi) When I was.....child, I used to be very shy.

(a) a

(b) any

(c) some

(xii) Our apartment is on ..... Tenth floor

(a) a

(b) an

(c) the. (8×2=16)

Scanned with CamScanner

Total Pages : 3

PC–3266/NH

A-2112

ENGLISH LITERATURE (ELECTIVE)

(An Introduction to the Study of Prose Literature)

(Semester–I)

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 75

UNIT-I

I. Attempt any *two* of the following questions in approximately 200 words each :

(a) Summarize A.G. Gardiner's views about habits.

(b) Sum up the ideas contained in "An Apology for Idlers".

(c) Narrate in your own words George Orwell's "Shooting an Elephant". (6×2=12)

II. What is Literature? Explain the significance of Literature in life?

OR

Write a detailed essay on "Literature and Society". (11)

UNIT–II

III. Write brief notes on any *three* of the following terms :

(a) Satire.

(b) Utopia.

(c) Travelogue.

(d) Autobiography.

(e) Irony. (3×4=12)

Scanned with CamScanner

IV. (a) Define Vowel and Pure Vowel. (5)

(b) Transcribe the following words using IPA symbols : Pet, Cap, Look, Tea, Toy, Flame, Crime, Jug, Rule, Room. (5)

UNIT–III

V. (a) Do as directed :

(i) Define Consonants.

(ii) Define Diphthongs.

(iii) Define Back open unrounded vowel.

Point out the difference in the following minimal pairs:

(iv) Thought, Caught.

(v) Pet, Bet. (5×2=10)

(b) Write brief notes on the following terms :

(i) Prose.

(ii) Biography.

(iii) Allegory.

(iv) Fable.

(v) Essay. (5×2=10)

(c) Give brief answers to the following :

(i) In "Shooting an Elephant", why was the narrator called for help when the elephant escaped?

(ii) What had the photographer done with the author's mouth?

(iii) How can one overcome the fear of death, according to Russell?

(iv) How did the removal of a button on the topper's waistcoat affect him?

(v) Why are the children in Charles Lamb's essay called dream children? (5×2=10)

Scanned with CamScanner

PC–3263/NH

A–2112

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ (ਚੋਣਵਾਂ)

(Semester–I)

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 75

ਭਾਗ–ੳ–1

I. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਵਿ-ਟੋਟਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ **ਇਕ** ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :

(ੳ) ਜੇ ਤੂੰ ਪੰਧ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੌਖ ਨਾਲ ਕਟਣਾ ਏਂ,
ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਭ ਵਾਲੀ ਮੋਢਿਉਂ ਉਤਾਰ ਗੰਢ।
ਪੱਲਾ ਫੜੀ ਇਕ ਦਾ ਜਹਾਨ ਵਿਚ ਘੁੱਟ ਕੇ ਤੂੰ,
ਜਣੇ-ਖਣੇ ਨਾਲ ਪਿਆ ਐਵੇਂ ਨਾ ਪਿਆਰ ਗੰਢ।

(ਅ) ਤ੍ਰਾਟ ਤ੍ਰਾਟ ਅੱਜ ਨੈਣ ਸਮੇਂ ਦੇ,
ਚਿਲ੍ਹੂੰ ਚਿਲ੍ਹੂੰ ਓਹਦੇ ਪੈਰ।
ਦੇਸ ਦੇਸ ਦਾ, ਕੌਮ ਕੌਮ ਦਾ,
ਮਨੁੱਖ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵੈਰ।

(ੲ) ਨੰਦੂ ਛੜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਹੈ
ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਨੇ

Scanned with CamScanner

ਰੋਜ਼ ਤਕਾਲੀਂ
ਇਕ ਦੋ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ
ਭਰੀ ਪਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਗਲ ਪੱਲਾ ਪਾ
ਜਦ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੀ
"ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਲਾਗ ਡਾਟ ਨਾ,
ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਧੀ ਭੈਣ ਪਿੰਡ ਦੀ ਹਰ ਨਾਰੀ।
ਦਾਰੂ ਪੀ ਕੇ ਚਿਤ ਘਾਬਰਦਾ,
ਘਾਊਂ ਮਾਊਂ ਹੁੰਦਾ।
ਡੱਕ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਆਈ ਚੀਕ ਹੈ ਜਾਂਦੀ ਮਾਰੀ।" (5)

II. ਕਿਸੇ **ਇਕ** ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ :

(ੳ) ਪੁਰਾਣੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਵਾਜਾਂ।

(ਅ) ਕੰਡਿਆਲੀ ਥੋਰ੍ਹ।

ਜਾਂ

ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਦੇਣ ਉਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। (10)

ਭਾਗ-ੳ-2

III. ਰੂਪ-ਧਾਰਾ ਨਾਵਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਉਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਜਾਂ

ਰੂਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਕਥਾਨਕ ਉਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। (10)

IndianJournals.com

ਭਾਗ-ਅ-1

IV. ਕਿਸੇ **ਇਕ** ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ :

(ੳ) ਨਜ਼ਮ।

(ਅ) ਰੁਬਾਈ।

(ਏ) ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਵਿਤਾ। (10)

ਭਾਗ-ਅ-2

V. ਕਿਸੇ **ਇਕ** ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਤੱਤ ਉਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

(ੳ) ਕਹਾਣੀ।

(ਅ) ਨਾਵਲੈੱਟ।

(ਏ) ਇਕਾਂਗੀ। (10)

ਭਾਗ-ਏ

VI. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

1. ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਮੋਢੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
2. 'ਰਾਧਾ ਸੰਦੇਸ਼' ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੈ?
3. ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਕਿਸ ਰਚਨਾ ਉਪਰ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ?
4. ਮਤਲਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
5. ਮਿਸਰਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?

Scanned with CamScanner

6. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੇ ਚਾਰ ਨਾਵਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

7. ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਈ?

8. ਹਾਕੀ ਦਾ ਮੈਚ ਕਿਨ੍ਹਾਂ-ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ?

9. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਸੀ?

10. ਦੁੱਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਾਣੀਏ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?

11. ਮੋਗੇ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜ ਸਨ ਅਤੇ ਜਗਰੂਪ ਕਿਹੜੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ?

12. 'ਰੂਪ-ਧਾਰਾ' ਨਾਵਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਲਿਖੋ।

13. ਮਾਸਟਰ ਸ਼ਿਵ ਦੱਤ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਅਧਿਆਪਕ ਸੀ?

14. ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਤੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

15. ਗੀਤ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। (15×2=30)

Scanned with CamScanner

PC–3267/NH

A/2112

हिन्दी साहित्य : विकल्प-I
(Semester–I)

Time : 3 Hours] [Maximum Marks : 75

नोट : सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

खण्ड-क

I. किसी **एक** प्रश्न का उत्तर दीजिए :

(क) आदिकालीन वीरगाथा काव्य की प्रवृत्तियों का सविस्तार विवेचन कीजिए।

अथवा

(ख) आदिकाल की परिस्थितियों का वर्णन कीजिए। (1×9=9)

II. किसी **एक** प्रश्न का उत्तर दीजिए :

(क) सर्वनाम की परिभाषा देते हुए उसके भेदों को उदाहरण सहित स्पष्ट कीजिए।

अथवा

(ख) क्रिया विशेषण को परिभाषित करते हुए उसके भेदों को उदाहरण देकर स्पष्ट कीजिए। (1×8=8)

Scanned with CamScanner

खण्ड-ख

III. किसी **एक** प्रश्न का उत्तर दीजिए :

(क) सुमित्रानंदन पंत के जीवन और कृतित्व का परिचय देते हुए उनके काव्य की विशेषताएँ लिखिए।

अथवा

(ख) 'जुही की कली' कविता का सार एवं उद्देश्य लिखिए। (1×9=9)

IV. किसी **एक** पद्यांश की सप्रसंग व्याख्या कीजिए :

मेरे क्रंदन में बजती
क्या वीणा, जो सुनते हो
धागों से इन आँसू के
निज करुणापट बुनते हो।

अथवा

लेकिन मैं देखता हूँ,
कि आज के जमाने में,
आदमी से ज्यादा लोग,
पोस्टरों को पहचानते हैं,
वे आदमी से बड़े सत्य हैं। (1×5=5)

V. किसी **एक** प्रश्न का उत्तर दीजिए :

(क) 'थके पाँव' उपन्यास में वर्णित समस्याओं पर प्रकाश डालिए।

अथवा

(ख) केशव का चरित्र-चित्रण कीजिए। (1×9=9)

VI. किसी **एक** गद्यांश की सप्रसंग व्याख्या कीजिए :

मध्यवर्ग का आदमी चीखता है चिल्लाता है क्योंकि वह कायर है, सिवाय चीखने चिल्लाने के उसके पास और कुछ है ही नहीं। उस चीख और चिल्लाहट के अस्त्र से ही वह शासन कर सकता है।

अथवा

आपने मुझे पढ़ा-लिखा कर मनुष्य बनाया है तो मेरे साथ आप मनुष्यता का व्यवहार कीजिए। मैं जानवर नहीं हूँ कि जिसे चाहा उसे दे दिया। मुझ में भी भावना है, मुझ में भी व्यक्तित्व है। मैं अपना हित-अहित समझ सकती हूँ। (1×5=5)

खण्ड-ग

VII. निम्नलिखित लघु प्रश्नों के संक्षिप्त उत्तर दीजिए :

(क) आदिकाल को वीरगाथा काल किसने और क्यों कहा?

(ख) आदिकाल की सामाजिक दशा का वर्णन कीजिए।

(ग) किन्हीं **चार** नाथों के नाम लिखिए।

(घ) आचार्य महावीर प्रसाद द्विवेदी ने आदिकाल को किस नाम से पुकारा?

(ङ) पृथ्वीराज रासो को अप्रामाणिक रचना मानने वाले किन्हीं **दो** विद्वानों का नाम लिखिए।

(च) जयशंकर प्रसाद की **दो** रचनाओं का नाम लिखिए।

(छ) 'भारत माता' कविता के उद्देश्य पर प्रकाश डालिए।

(ज) 'फागुन का गीत' कविता का मूल भाव स्पष्ट कीजिए।

Scanned with CamScanner

(झ) 'विधवा' कविता की मूल संवदेना क्या है?

(ञ) 'मेरा चेहरा उदास' कविता में कवि क्या कहना चाहता है?

(ट) 'थके पाँव' उपन्यास की नायिका की चार विशेषताएँ लिखिए।

(ठ) माया शादी न करके कहाँ चली जाती है?

(ड) सुशीला का संक्षिप्त परिचय दीजिए।

(ढ) 'थके पाँव' उपन्यास में चित्रित बेरोज़गारी की समस्या पर टिप्पणी लिखिए।

(ण) केशव ने किस मजबूरी से विवश होकर रिश्वत ली?

(15×2=30)

Scanned with CamScanner

Total Pages : 6

PC–3274/NH

A–2112

POLITICAL SCIENCE

(Semester–I)

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 70

Note : Attempt **two** questions each from Section A and B carrying 10½ marks each and the entire Section C consisting of 14 short answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION—A

I. What is Political Science? Explain its subject-matter.

II. Explain differences between State, Government and Society.

III. Write definition of State. Explain its essential elements.

IV. Discuss the evolutionary theory of State.

SECTION—B

V. Critically examine the nature of Marxian state.

Scanned with CamScanner

VI. What is liberalism? Differentiate classical and modern liberalism.

VII. What is Welfare state? Discuss its objectives.

VIII. Write definition of sovereignty. Describe its main features.

SECTION—C

(Compulsory Question)

IX. Write brief answers of the following :

1. Write ancient definition of Political Science.
2. Write views of Hobbes regarding nature of state.
3. What difficulties were faced by the people in the state of nature, according to Locke?
4. Write names of any *two* books written by Rousseau.
5. What is Rousseau's General Will?
6. Write four functions of Welfare State.
7. What is negative liberty?
8. What is Police state?
9. Write four functions of socialist state, according to Marx.

10. Is United Nations a state or not?
11. What is policy of Laissez Affaire?
12. What is legal sovereignty?
13. Write features of Austin's theory of sovereignty.
14. What is monistic theory of sovereignty?

Scanned with CamScanner

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਦੋ-ਦੋ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10½ ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 14 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2-2 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

II. ਰਾਜ, ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?

III. ਰਾਜ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

IV. ਰਾਜ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਸਬੰਧੀ ਵਿਕਾਸਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

V. ਰਾਜ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

VI. ਉਦਾਰਵਾਦ ਕੀ ਹੈ? ਪੁਰਾਤਨ ਉਦਾਰਵਾਦ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਉਦਾਰਵਾਦ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

VII. ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

VIII. ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
2. ਹਾਬਜ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖੋ।
3. ਲਾੱਕ ਦੀ ਪ੍ਰਾਕਿਰਤਕ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ?
4. ਰੂਸੋ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
5. ਰੂਸੋ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਇੱਛਾ ਕੀ ਹੈ?
6. ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਕੋਈ **ਚਾਰ** ਕੰਮ ਲਿਖੋ।
7. ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਉਦਾਰਵਾਦ ਕੀ ਹੈ?
8. ਪੁਲਿਸ ਰਾਜ ਕੀ ਹੈ?
9. ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਰਾਜ ਦੇ ਚਾਰ ਕੰਮ ਲਿਖੋ।

Scanned with CamScanner

10. ਕੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਇਕ ਰਾਜ ਹੈ?

11. ਰਾਜ ਦੀ ਗੈਰ-ਦਖਲ ਅੰਦਾਜੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ?

12. ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਕੀ ਹੈ?

13. ਆਸਟਿਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

14. ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦਾ ਏਕਾਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਹੈ?

Scanned with CamScanner

Total Pages : 4

401.

PC–3272/NH

A–2112

HISTORY OF INDIA UPTO 1000 A.D.–I

(Semester–I)

Time : 3 Hours] [Maximum Marks : 75

Note : Attempt **two** questions each from Section A & B carrying 12 marks each and the entire Section C carrying 27 marks.

SECTION—A

I. Give a brief account of Ancient Indian History sources. (12)

II. Bring out the causes responsible for decline of Indus Valley Civilization. (12)

III. Trace the points of difference in social and religious life of Rigvedic age and Later Vedic age. (12)

IV. Write the main teachings of Mahavira. (12)

SECTION—B

V. What were the causes for downfall of Mauryan Empire? (12)

VI. Discuss the expansion of Gupta Empire under Chandragupta II. (12)

Scanned with CamScanner

VII. Describe the conquests and extent of Harsha's Empire. (12)

VIII. Explain the origin of the Rajputs in India. (12)

SECTION—C
(Compulsory Question)

IX. (a) Write short notes on the following :

1. The Himalayas.
2. The Sangam Literature.
3. Seals of Harappans.
4. Sabha and Samiti.
5. Eight Fold Noble Path.
6. The Kalinga War.
7. Samudragupta.
8. Mandalam. (8×2=16)

(b) Attempt any **one** of the following :

On the outline map of India mark the important sites connected to Buddha and Mahavira. Also write an explanatory note.

OR

On the outline map of India show the extent of Mauryan Empire under Ashoka (250 B.C.). Also write an explanatory note. (7+4=11)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਦੋ-ਦੋ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ 27 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੋਮਿਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (12)

II. ਸਿੰਧੂ ਘਾਟੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਪਤਨ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਕਾਰਣਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। (12)

III. ਵੈਦਿਕ ਅਤੇ ਉਤਰ ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (12)

IV. ਮਹਾਂਵੀਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਓ। (12)

ਭਾਗ—B

V. ਮੌਰੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਸਨ? (12)

VI. ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਦੂਜੇ ਅਧੀਨ ਗੁਪਤ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ। (12)

VII. ਹਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। (12)

VIII. ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (12)

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

IX. (a) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਹਿਮਾਲਾ ਪਰਬਤ।
2. ਸੰਗਮ ਸਾਹਿਤ।
3. ਹੜੱਪਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁਹਰਾਂ।
4. ਸਭਾ ਅਤੇ ਸਮਿਤੀ।
5. ਅਸ਼ਟ-ਮਾਰਗ।
6. ਕਲਿੰਗ ਦਾ ਯੁੱਧ।
7. ਸਮੁਦਰਗੁਪਤ।
8. ਮੰਡਲਮ। (8×2=16)

(b) ਕੋਈ **ਇਕ** ਕਰੋ :

ਭਾਰਤ ਦੇ ਖਾਕੇ ਉੱਤੇ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਮਹਾਂਵੀਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਓ। ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਨੋਟ ਵੀ ਲਿਖੋ।

ਜਾਂ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਖਾਕੇ ਉੱਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਅਧੀਨ (250 B.C.) ਮੌਰੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਦਿਖਾਓ। ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਨੋਟ ਵੀ ਲਿਖੋ। (7+4=11)

Scanned with CamScanner

PC-3276/NH

A/2112

CALCULUS–I

(Semester–I)

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 40

Note : Attempt *two* questions each from Section-A and B. Section-C will be compulsory.

SECTION-A

I. State and Prove Leibnitz's Theorem. (6)

II. (a) If $\lim_{x\to a} f(x)=0$ and $g(x)$ is bounced in a deleted neighbourhood of a, then $\lim_{x\to a} f(x)g(x)=0$. (3)

(b) What condition should be satisfied by parameters a and b so that the function

$$f(x)=\begin{cases} x-1, & x\le 1 \\ ax^2+bx, & x>1 \end{cases}$$

is continuous at $x = 1$? Are a and b unique? (3)

Scanned with CamScanner

III. (a) Find the values of x for which the graph of a function $y=\frac{x^2+1}{x^2-1}$ is concave upwards or downwards. Also find the points of inflexion. (3)

(b) Find all the Asymptotes of the curve

$$x^3+y^3-3axy=0.$$ (3)

IV. Trace the curve

$$x^{2/3}+y^{2/3}=a^{2/3}.$$ (6)

SECTION-B

V. (a) Prove that the function $f(x,y)=\cos x+\cos y$ is differentiable at every Point of R^2. (3)

(b) If $z=f(x, y)$ is a homogeneous function of x and y of degree n, then prove that $x\frac{\partial z}{\partial x}+y\frac{\partial z}{\partial y}=nz$. (3)

VI. Find the extreme values of $x^2 + y^2 + z^2$ subject to the conditions $ax^2 + by^2 + cz^2 = 1$ and $lx + my + nz = 0$. (6)

VII. (a) Discuss the continuity of the following at (0, 0).

$$f(x,y)=\begin{cases} xy\sin\frac{1}{x} & \text{if } x\neq 0 \\ 0 & \text{if } x=0 \end{cases}.$$ (3)

(b) If $u=\log(x^3+y^3+z^3-3xyz)$, then show that

$$\left(\frac{\partial}{\partial x}+\frac{\partial}{\partial y}+\frac{\partial}{\partial z}\right)^2 u=-\frac{9}{(x+y+z)^2}.$$ (3)

VIII. State and prove Taylor's theorem for a function of two variables. (6)

SECTION-C

IX. (a) Discuss the Discontinuity of First kind and Removable Discontinuity.

(b) If $y=(\tan^{-1}x)^2$, then prove that $(x^2+1)^2y_2+2x(x^2+1)y_1=2$.

(c) Define concave upwards and concave downwards curves.

(d) Find the points of inflexion on the graph of the function $y=x^{1/3}$.

(e) Define differentiable function of two variables at a point (a, b) of domain of the function.

(f) If $z=xy\tan\frac{y}{x}$, then prove that $x\frac{\partial z}{\partial x}+y\frac{\partial z}{\partial y}=2z$.

(g) Prove that $\lim_{(x,y)\to(0,0)}\frac{xy^3}{x^2+y^6}$ does not exists.

(h) If $H=f(y-z, z-x, x-y)$, prove that

$$\frac{\partial H}{\partial x}+\frac{\partial H}{\partial y}+\frac{\partial H}{\partial z}=0.$$ (8×2=16)

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total No. of Pages : 3

PC 3277-NH

A-2112
DIFFERENTIAL EQUATIONS—II
Semester—I

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 40

Note :– The candidates are required to attempt *two* questions each from Sections A and B. Section C will be compulsory.

SECTION—A

1. (a) Solve the differential equation :

$$(x + y + 1)\frac{dy}{dx} = 1$$

(b) Solve $(x + y + 3)\frac{dy}{dx} = x - y + 1$.

2. (a) Solve the following differential equation :

$$\frac{dy}{dx} = \cos(x + y) + \sin(x + y) + 1$$

(b) Solve $(x + 2y^3)\frac{dy}{dx} = y$.

3. Solve $(D^2 + 1)y = xe^x \sin 2x$.

4. (a) Solve $(x + 1)^2\frac{d^2y}{dx^2} + (x + 1)\frac{dy}{dx} = (2x + 3)(2x + 4)$.

(b) Solve $\frac{d^4y}{dx^4} + 4\frac{d^2y}{dx^2} = 0$. 2×6=12

Scanned with CamScanner

SECTION—B

5. Solve the following using differential operator method :

$$\frac{dx}{dt} + \frac{dy}{dt} + 2y = \sin t$$

$$\frac{dx}{dt} + \frac{dy}{dt} - x - y = 0$$

6. Solve in series :

$$(1 - x^2)\frac{d^2y}{dx^2} - 2x\frac{dy}{dx} + 2y = 0$$

7. (a) Show that $J_{\frac{3}{2}}(x) = \sqrt{\frac{2}{\pi x}}\left(\frac{\sin x}{x} - \cos x\right)$.

(b) Show that $J_0^2(x) + 2J_1^2(x) + 2J_2^2(x) + \ldots\ldots = 1$.

8. Prove that $(1 - 2xK + K^2)^{-1/2}$ where $|x| \leq 1$, $|K| < 1$ is a generating function for Legendre polynomials $P_n(X)$. 2×6=12

SECTION—C

9. (a) Solve $\frac{dy}{dx} = 1 + x + y + xy$; $y > 0$.

(b) Define integrating factor of a differential equation and find the integrating factor of $xdy - ydx + \log x dx = 0$.

$\frac{dy}{\quad}$ [illegible]

(d) Solve $\frac{d^2y}{dx^2} + y = 0$, given $y = 2$ for $x = 0$ and $y = -2$ for $x = \frac{\pi}{2}$.

(e) Prove $J_n(-x) = (-1)^n J_n(x)$ if n is any positive integer.

(f) Prove $\int_{-1}^{1} x\, P_{n-1}(x) P_n(x) dx = \frac{2n}{4n^2 - 1}$.

(g) State Rodrigue's formula for Legendre's polynomial.

(h) Express $J_2(x)$ in terms of $J_0(x)$ and $J_1(x)$. 8×2=16

Scanned with CamScanner

Roll No. .....

Total No. of Pages : 4

PC 3278-NH

A-2112
LINEAR ALGEBRA—III
Semester—I

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 40

Note :– The candidates are required to attempt *two* questions each from Sections A and B. Section C will be compulsory.

SECTION—A

1. (a) Find the rank of the matrix :

$$\begin{bmatrix} 0 & 6 & 6 & 1 \\ -8 & 7 & 2 & 3 \\ -2 & 3 & 0 & 1 \\ -3 & 2 & 1 & 1 \end{bmatrix}$$

(b) Using Gauss Jordan method, find the inverse of the matrix :

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 4 & 5 \\ 3 & 5 & 6 \end{bmatrix}$$

2. (a) Examine the linear dependence or independence of the system of vectors (2, –1, 3), (8, 2, 0) and (0, 1, –2).

(b) Find the value of K so that the vectors :

$$\begin{bmatrix} 1 \\ -1 \\ 3 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ -2 \end{bmatrix} \& \begin{bmatrix} K \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix}$$ are L.D.

Scanned with CamScanner

3. (a) Examine the consistency of the following equations and if consistent, find the complete solution :

$$2x + 3y + 4z = 20$$

$$x + 2y + 3z = 14$$

$$x + 4y + 7z = 30$$

(b) For what values of r, the system of equations has (i) no solution (ii) unique solution (iii) infinitely many solutions.

$$x - 2y - z = -1$$

$$3x - y + 2z = 1$$

$$y + rz = 1$$

4. (a) State and prove Cayley-Hamilton theorem.

(b) Determine the eigen values of the matrix :

$$A = \begin{bmatrix} 2 & -1 & 1 \\ -1 & 2 & -1 \\ 1 & -1 & 2 \end{bmatrix}$$

2×6=12

SECTION—B

5. Define Maximal linearly independent set. Prove that any maximal linearly independent subset of V is a basis of V, where V(F) is a finitely generated vector space.

6. (a) Let V(F) be an n-dimensional vector space over the field F and let L(V, V) be the set of all linear operations on V and M be the vector space of all n × n matrices over F. Prove that $L(V.V) \cong M$ i.e. L(V, V) is isomorphic to M.

(b) Let T be a linear operator on R^2 defined by :

$$T(x, y) = (4x - 2y, 2x + y)$$

(i) Find the matrix of T relative to the basis $B = \{(1, 1); (-1, 0)\}$.

(ii) Also verify that $[T; B]\ [v; \beta] = [T(v); B]$ for any vector $v \in R^2$.

7. (a) Prove that a linear transformation $T : V \to W$ is non-singular iff T is one-one.

(b) Find a linear transformation which transforms the vectors (1, 1, –1), (4, 1, 1), (1, –1, 2) in R^3 to (1, 0), (0, 1), (1, 1) respectively.

8. Prove that any two bases of a finite dimensional vector space have same number of elements. 2×6=12

SECTION—C

9. (a) Find 'a' so that the rank of the matrix $A = \begin{bmatrix} a & 0 & 1 \\ 1 & 2 & a \\ 1 & 2 & 3 \end{bmatrix}$ is less than 3.

(b) Discuss the different types of elementary operations on matrices.

(c) Prove that the equation AX = B has a unique solution if A is non-singular.

(d) If λ is an eigen value of a non-singular matrix A, then prove that $\frac{|A|}{\lambda}$ is an eigen value of adj A.

Scanned with CamScanner

(e) Find the rank and nullity for identity transformation.

(f) State whether $W = \{(x, y, z) \mid ax + by + cz = 0; x, y, z \in F\}$ is a subspace of $V_3(R)$, where a, b, c be fixed elements of a field F.

(g) Define Generator of a vector space with a suitable example.

(h) Let $T_1 : R^3 \to R^2$ and $T_2 : R^3 \to R^2$ be two linear transformations defined as $T_1(x, y, z) = (3x, y + z)$, $T_2(x, y, z) = (2x - 3z, y)$, compute T_1T_2, T_2T_1, $T_1 + T_2$, $5T_1$. 8×2=16

Scanned with CamScanner

PC–3273/NH

A–2112

MICRO ECONOMICS & INDIAN ECONOMY–I

(Semester–I)

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 75

Note : Attempt **two** questions each from Section A & B carrying 12 marks each and the entire Section C consisting of 9 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Define economics. Explain its nature and scope.

II. What is consumer's surplus? How it can be measured?

III. Explain increasing, decreasing and constant returns to scale.

IV. How the price is determined under imperfect competition?

SECTION—B

V. What is new agriculture strategy? Why its result is called 'Green Revolution'?

VI. Explain the industrial policies after new economic reforms of 1991.

Scanned with CamScanner

VII. What are the problems faced by large scale industries?

VIII. Explain the role of private sector in economic development.

SECTION—C

(Compulsory Question)

IX. Write short notes on the following :

1. Marshall's definition of economics.
2. Law of variable proportions.
3. Production function.
4. Perfect competition.
5. Small scale industries.
6. Agrarian economy.
7. Green revolution.
8. Liberalization.
9. Industrial policies.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਦੋ-ਦੋ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 9 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

II. ਉਪਭੋਗੀ ਵਾਫਰ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

III. ਵੱਧਦੇ, ਘੱਟਦੇ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਫਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

IV. ਅਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਮੁੱਲ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਭਾਗ—B

V. ਨਵੀਂ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ 'ਹਰਿਤ ਕ੍ਰਾਂਤੀ' ਕਿਉਂ ਕਹਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ?

VI. 1991 ਦੇ ਨਵੇਂ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

VII. ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਸਨਮੁੱਖ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕੀ ਹਨ?

VIII. ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਨਿਜੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ।
2. ਪਰਿਵਰਤੀ ਅਨੁਪਾਤਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ।
3. ਉਤਪਾਦਨ ਫਲਨ।
4. ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਿਤਾ।
5. ਲਘੂ ਉਦਯੋਗ।
6. ਖੇਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ।
7. ਹਰਾ ਇਨਕਲਾਬ।
8. ਉਦਾਰੀਕਰਨ।
9. ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀਆਂ।

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total Pages : 7

3280/NH

A/2112

PHYSICAL EDUCATION

(Theory)

Semester–I

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 80

Note : All questions from Section A is compulsory carrying 2 marks each. Attempt **one** question each from Section B to Section E carrying 15 marks each.

SECTION—A

1. Compulsory Question. Write short notes on the following : 10×2=20

   (i) What is the aim of the Health Education ?

Scanned with CamScanner

(ii) Name any two types of Athletics.

(iii) What is the meaning of Physical Education ?

(iv) Write about Anatomy.

(v) Write any two difference between Growth and Development.

(vi) Explain any two Parts of cell.

(vii) Enlist two Arjuna Awardees of Football game.

(viii) Name any two organs of Digestive system.

(ix) What is Heredity ?

(x) What is the Father of Modern Olympic Games ?

SECTION—B

2. Explain the importance of Physical Education in Modern Society in detail. 15

3. Give introduction of the Olympic game and write about the ceremonies of Modern Olympic game in detail. 15

SECTION—C

4. Explain the Personal hygienic of in detail. 15

5. Explain about the factors affecting growth and development in detail. 15

SECTION—D

6. Draw the structure of cell and explain its functions in detail. 15

7. Explain Digestive System. Write about the organs of Digestive system in detail. 15

Scanned with CamScanner

SECTION—E

8. Draw the layout of Football ground and give its history in detail. 15

9. Draw the layout of Volleyball ground and explain its rules and regulation in detail. 15

Nikhil Puiari

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ B ਅਤੇ ਭਾਗ E ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ **ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਲਾਜਮੀ ਸਵਾਲ। ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ : 10×2=20

(i) ਸਿਹਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ?

(ii) ਅਥਲੈਟਿਕ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।

(iii) ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?

(iv) ਐਨਾਟੋਮੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

(v) ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।

(vi) ਕੋਸ਼ਿਕਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(vii) ਫੁੱਟਬਾਲ ਵਿੱਚ ਅਰਜੁਨ ਅਵਾਰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਦੋ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।

Scanned with CamScanner

(viii) ਪਾਚਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੋ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।

(ix) ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਜਦ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?

(x) ਮੋਡਰਨ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਭਾਗ—B

2. ਮਾੱਡਰਨ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ। 15

3. ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਾਰੋਹ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ। 15

ਭਾਗ—C

4. ਨਿੱਜੀ ਸਫ਼ਾਈ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ। 15

5. ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15

32

ਭਾਗ—D

6. ਕੋਸ਼ਿਕਾ ਦਾ ਬਣਤਰ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ। 15

7. ਪਾਚਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਪਾਚਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ। 15

ਭਾਗ—E

8. ਫੁੱਟਬਾਲ ਮੈਦਾਨ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ। 15

9. ਵਾਲੀਵਾਲ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15

Scanned with CamScanner

Roll No. .....

Total Pages : 7

3282/NH

A/2112

FUNDAMENTALS OF INFORMATION TECHNOLOGY

Paper–BAP–101

Semester–I

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 45

Note : The candidates are required to attempt **two** questions each from Sections A and B carrying 9 marks each and the entire Section C consisting of 6 short answer type questions carrying 1½ marks each.

Scanned with CamScanner

SECTION—A

1. What is a Computer? Explain different categories of Computers. 9

2. What input devices? Explain working of any three input devices. 9

3. What is a Software? Explain different types of system Software. 9

4. What is Memory? Explain RAM and different types of ROM in detail. 9

SECTION—B

5. Convert the following number as given : 9

   (a) 597_{10} to $?_2$

   (b) 2524_{10} to $?_8$

   (c) 634_{10} to $?_{16}$

   (d) 11111110_2 to $?_{10}$

   (e) 110011110_2 to $?_{16}$

   (f) $3AEB_{16}$ to $?_8$

6. Explain the Cloud technology in detail. 9

7. What is a Computer network? Explain different types and Topologies of networking. 9

8. Explain different application of IT in Science and Technology. 9

SECTION—C

9. Write short notes on the following : 6×1½=9

   (i) Explain briefly Voice recognition.

   (ii) What is a Firewall?

Scanned with CamScanner

(iii) What EBCDIC Codes?

(iv) Subtract 195 from 293 using 1's complement in binary numbers system.

(v) What is Social Media?

(vi) Explain the term Nanotechnology.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ **ਦੋ-ਦੋ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 9 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 6 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 1½ ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਕੰਪਿਊਟਰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 9

2. ਕਿਹੜੀਆਂ ਇਨਪੁੱਟ ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਇਨਪੁਟ ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 9

3. ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਸਿਸਟਮ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 9

4. Memory ਕੀ ਹੈ? RAM ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ROM ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 9

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—B

5. ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲੋ: 9

(a) 597_{10} ਤੋਂ $?_2$

(b) 2524_{10} ਤੋਂ $?_8$

(c) 634_{10} ਤੋਂ $?_{16}$

(d) 11111110_2 ਤੋਂ $?_{10}$

(e) 110011110_2 ਤੋਂ $?_{16}$

(f) $3AEB_{16}$ ਤੋਂ $?_8$

6. Cloud Technology ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 9

7. ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੈੱਟਵਰਕ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਨੈੱਟਵਰਕਿੰਗ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਟੋਪੋਲੋਜੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 9

8. ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਟੀ. ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਯੋਗਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 9

ਭਾਗ—C

9. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ: $6 \times 1\frac{1}{2} = 9$

(i) Voice recognition ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(ii) Firewall ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

(iii) EBCDIC ਕੋਡ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?

(iv) ਬਾਈਨਰੀ ਨੰਬਰ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ 1's Complement ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 293 ਵਿਚੋਂ 195 ਨੂੰ ਘਟਾਓ।

(v) ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਕੀ ਹੈ?

(vi) Nanotechnology ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

PC–3275/NH

A–2112

PHYSICAL GEOGRAPHY–I

(Geomorphology)

(Semester–I)

Time : 3 Hours] [Maximum Marks : 45

Note : Attempt **two** questions each from Section A & B carrying 7½ marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Define Geography. What is the place of Geomorphology in the discipline of Geography.

II. Describe Laplace Theory about origin of the earth.

III. Describe Wegener's Theory of Continental Drift.

IV. Describe different layers of earth's interior.

SECTION—B

V. Describe sedimentary rocks in detail.

VI. Describe causes and belts of Earthquakes.

Scanned with CamScanner

VII. Classify Major Landforms and describe any *one* type in detail.

VIII. Describe coastal landscape in detail.

SECTION—C

(Compulsory Question)

IX. Write brief answer of the following :

1. What is 'SIAL' Layer in the structure of the earth's interior?
2. What is Folding?
3. What are Igneous Rocks?
4. What is rive Delta feature?
5. Explain sand dunes.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਦੋ-ਦੋ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 7½ ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਭੂਗੋਲ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ। ਭੂ-ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਭੂਗੋਲ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਕੀ ਸਥਾਨ ਹੈ? ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

II. ਧਰਤੀ ਦੇ ਜਨਮ ਸਬੰਧੀ ਲਾਪਲੇਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

III. ਮਹਾਂਦੀਪਾਂ ਦੇ ਖਿਸਕਣ ਸਬੰਧੀ ਵੈਗਨਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

IV. ਧਰਤੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਣਤਰ ਸਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਹਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

V. ਤਹਿਦਾਰ ਚਟਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

VI. ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਕਾਰਣਾਂ ਅਤੇ ਭੂਚਾਲੀ ਪੇਟੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

VII. ਧਰਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਥਲਰੂਪਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਿਸੇ **ਇਕ** ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

VIII. ਤੱਟਵਰਤੀ ਭੂ-ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਧਰਤੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਣਤਰ ਸਬੰਧੀ ਤਹਿ 'ਸਿਆਲ' ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

2. ਵਲਨ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

3. ਅਗਨੀ ਚਟਾਨਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?

4. ਦਰਿਆਈ ਡੈਲਟਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

5. ਰੇਤ ਦੇ ਟਿੱਬੇ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

Scanned with CamScanner

Roll No. .....

Total No. of Pages : 3

PC 3269-NH

A-2112

ELEMENTARY PHILOSOPHY

Semester—I

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 60

Note :— The candidates are required to attempt *two* questions each from Sections A and B. Section C will be compulsory.

SECTION—A

1. Give an Introduction to the Branches of Philosophy.
2. Define Yoga and its various kinds.
3. Write a note on Human Rights.
4. Elaborate Equality and Justice. 2×9=18

SECTION—B

5. Explain five Khands as path to Self-Realization.
6. Write a note on Ahimsa and Satyagrah of Gandhism.
7. Define culture in your own words.
8. What is the difference between culture and civilization ?

2×9=18

Scanned with CamScanner

SECTION—C

9. Give short answers :—

(i) Deductive method

(ii) Metaphysics

(iii) Equality

(iv) World Peace

(v) Karam Khand

(vi) Co-existence

(vii) Human Rights

(viii) Sach Khand. 8×3=24

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ:- ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਭਾਗ ਓ ਅਤੇ ਅ ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ **ਦੋ-ਦੋ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ, ਭਾਗ ਏ ਸਾਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਓ।
2. ਯੋਗ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਸੋ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ।
3. ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
4. ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਵਿਖਿਆਨ ਕਰੋ। 2×9=18

ਭਾਗ—ਅ

5. ਪੰਜ ਖੰਡਾਂ ਦੀ ਆਤਮ ਚੀਨੁਨ ਦੇ ਰਾਹ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
6. ਗਾਂਧੀਵਾਦ ਦੇ ਅੰਹਿਸਾ ਅਤੇ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

7. ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
8. ਸੱਭਿਅਤਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਫਰਕ ਦੱਸੋ। 2×9=18

ਭਾਗ—ਏ

9. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

(i) ਨਿਗਮਨ ਵਿਧੀ

(ii) ਪਰਾਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ

(iii) ਸਮਾਨਤਾ

(iv) ਵਿਸ਼ਵਸ਼ਾਂਤੀ

(v) ਕਰਮ ਖੰਡ

(vi) ਸਹਿਹੋਂਦ

(vii) ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ

(viii) ਸੱਚ ਖੰਡ। 8×3=24

Scanned with CamScanner